

ERDÉLYI GAZDA

az erdélyi gazdasági egylet

közlönye.

1872.

NEGYEDIK ÉVFOLYAM.

Szerkeszti: **Gamauf Vilmos.**

KOLOZSVÁRT. 1872.

NYOMATOTT K. PAPP MIKLÓSNÁL.

Pályázat egy népszerű gazdasági naptár készítésére	Lap. 107
Hirdetmény	111, 147
Szétosztott veteménymagvak tárgyában	159
Magyarország összes törvényhatóságaihoz	203
Dohány kiállítás 1873-ban	226
Figyelmeztetés a marha-szállítókhöz	254

IV. TUDOMÁNYOS CZIKKEK ÉS TUDOSÍTÁSOK.

1.) Nemzetgazdaszat és gazdasági üzlet.

Mezei gazdasági üzlettan köréből (georg. felolv.) Kodolányi A.	9
A magyar keleti vasut állása	20
A szeszdó reformja tárgyában	264
A sójövedékről	277
Dohányjövedékről	285

2.) Földmívelés és növénytermelés.

A növényélettan legújabb vívmányairól (georg. felolv.) Dr. Eutz G.	32
Széna eltartásáról	33
Dohány termelési kísérletek	33
Mivel trágyázandó a spárga?	74
Magtermelési kísérletek	74
A korom mint rovarpusztító szer	87
A tagosítás Háromszéken, Csia József	91
Mezőségi viszonyok, Ébner Sándor	91
Szénakészítés nálunk és Schweizban, Székely Albert	103
A harmat, Ébner Sándor	114
A vetések állása	121
Az üszögös buza, mint vetőmag, Gamauf Vilmos	174
Még egy pár szó az üszögös buzáról, Paget János	188
Az idei aratási eredmény	189
Miképp értékesíthető a megfagyott burgonya	265
A termő talajban létező egyes földnemek meghatározása, Székely Albert	273
Fehér fagyöngy (Viscum album) Ébner Sándor	283

3.) Állattenyésztés.

Elmélet és gyakorlat korunk állattenyésztésében (georgikai felolvasás), Gamauf Vilmos	34, 52, 63, 77, 89
Óvszer a marhavész ellen	181
A konyhasó befolyása az állati testre, Ébner Sándor	196
A kolozsvári lóversenyek sorozata 1872-re	204
A kolozsvári lóversenyek September 20. és 22-én	212
A kőbányai „sertéskereskedő-társaság” alapszabályai	218
Felterjesztés egy szarvasmarha tenyésztőtelep felállítására érdekében. (Vándorgyűlési közlemények II.)	234
A marha-istálló hőmérsékéről	266

4.) Erdészet és faültetés.

Erdészeti kis tükör, írta Bedő Albert	74, 285
Az orsz. erdész-egylet idei közgyűlése	171
Az orsz. erdész-egylet idei közgyűl. Tordán, Székely Mihály	173
Az orsz. erdész-egylet 1872. évi közgyűlésén tárgyalandó erdőgazdasági kérdések	178
Az orsz. erdész-egylet Tordán tart. közgyűl. Székely Mihály	187
A lombtakarmányról, Székely Mihály	161
Kincstári erdőbirtok Erdélyben	181

5.) Gyümölcsészet.

Gyümölcsészet ugye Marosszéken	9
Pomona transsylvania	21
Fagykárók kiküldése a gyümölcsfáknál	75
Kísérleti gyümölcsöstelepek, Bereczki Máté	78

Jegyzeteim az 187 $\frac{1}{2}$ -diki télről gyümölcsészeti tekintetben, Bereczki Máté	125, 137
Utánzásra méltó példa	135
A faj- vagy próbafákról, Bereczki Máté	149
A fiatal fák felkötéséről	172
Gyümölcsseim, Bereczki Máté	221, 243, 256, 269, 279
Egy új növény-intézet M.-N.-Csánban, Nagy Ferencz	267

6.) Szőlészet és borászat.

Pancsolás, Zeyk József	1
A borkészítés kérdéséhez	11
Késő válasz, Fekete Pál	12
Felelet a „Késő válaszra,” M. K.	55
Utolsó szó Máthé Károly urhoz, Fekete Pál	80
J. Pulliat szőlőmívelése Chiroublesben, közli: Paget János	14
Az Oidium Tuckeri ismertetése, Szabó Sámuel	24
Az 1871-iki szüret, Zeyk József	31
Borászati levél	57
Mi kilátás van a jövő szüretre, Paget János	68
A „Champlure”, Truttey Marange	69
Figyelmeztetés a szőlővessző vásárlása ellen Franciaországból	73
Az erdélyi pincze-egylet	86
Bormelegítő gépek	88
Neerolog	101
Néhány szó a mustmérlegekről, Kinizsi Mihály	101
Szőlészeti vándortanár	123
„ „ tanárunk működése	135
A szőlészeti vándortanár jelentése Junius hóról	154
„ „ „ Julius „	175
„ „ „ Augustus „	198
„ „ „ Septemb. „	224
„ „ „ October „	247
„ „ „ Novemb. „	273
Néhány őszinte szó a hazai szőlőbirtokosokhoz	159
Szomorú hír	164
Pályázat szőlészeti kérdésre	196
„ egy szőlészeti kérdés érdekében	253
Az idei szőlők megmentése a darázs és hasonló féreg elpusztításától Szentgyörgyi József	198
Felhívás a hazai bortermelőinkhez	202
„ „ szőlőbirtokos urakhoz	203
Kimutatás cukor és sav meghatározásáról	223
Palackos boraink kivitelképessége	228
Szőlészeti kérdések (Vándorgyűlési közlemények III.)	235
Az idei bor-év, Nagy Ferencz	246, 259
A köztelki szüret	254
Erdélyi boraink legújabb diadala	255
Szőlőke kísérlet Püspökiben	263
Borkiállítási jegyzőkönyv	275
A borbíráló bizottság jelentése } (Vándorgyűlési közl. VI.)	276
Jelentés a hosszúasói szőlőtelepről (Vándorgy. köz. VII.)	284
„ a sz.-csávási és gogány-váralyai szőlőtelepekről (Vándorgyűlési közlemények VIII.)	285

7.) Méhészet.

Méhész naptár I. December	3
„ „ II. Január	26
„ „ III. Február	41
„ „ IV. Mártius	58
„ „ V. Aprilis	69
„ „ VI. Május	92
„ „ VII. Junius	115

Méhész naptár VIII. Julius	Lap. 141
" " IX. Augustus	166
" " X. September	189
" " XI. October	212
" " XII. November	233
Felhívás minden tisztelt méhész és méhészet barátához, Kende Gusztáv	209

8.) Gazdasági gépészet.

„Szélrózsa“ vizszivatyu	21
Egy új cséplőgép, mely a gabonát maga fel is gyűjti s ki is csépli	217
A gőzcséplőgépek statistikája	230
Indítvány egy gőz-ekke megvásárlása iránt, (Vándorgyűlési közlemények V.)	261
Clayton, Shuttlerworth és társa gépgyára	285

V. LEVELEZÉS, GAZD. TUDÓSÍTÁSOK.

Cserhalomtáj Február 11-én 1872 Vályi Elek	29
" Május 26-án " "	122
" Augustus 12-én " "	179
" September végén " "	229
" November 11-én " "	265
Déva October elején " Z.	228
Egerpatak Január 18-án " Márk István	18
" Február 9-én " "	46
" Május 12-én " "	110
" Junius végén " "	159
" Julius " "	179
Hegyalja Január 23-án " Albert Elek	18
" Május 27-én " "	123
Kolozs Április elején " D. Veres Sándor	84
Küküllőmegye Január 28-án " F. E.	19
Küküllővár Február 12-én " Székely Albert	30
" Május elején " "	110
" Augustus 20-án " "	192
M.-Fráta September végén " Szilágyi György	229
M.-N.-Csán Május " " Ébner Sándor	134
" October 11-én " "	240
Torna Február 22-én " Szontágh Tamás	46

VI. LAPSZEMLE.

Levelek a szőlőből „Gazdasági lapok“-ból	8
A talajkémlének mikénti eszközléséről „Centralblatt für Deutschland“-ból	19
Czilchert Robert indítványa az országos törzskönyvek ügyé- ben „Gazd. lapok“-ból	30
Eckert báró véleménye a lajtán tuli birodalom lóállományá- nak összeírása érdekében „Wiener landw. Zeitung“-ból	71
Termelési kísérletek a keszthelyi gazd. tanintézetnél „Gya- korlati mezőgazdá“-ból	85
Jó tanácsok jégkárosultak számára „Gyak. mezőgazdá“-ból	143
Phyloxera Vastatrix, és egy sáska-faj ismertetése „Termé- szettudományi közlöny“-ból	169

Nehány szó a cselédkérdésről „Kelet“-ből	Lap. 192
A székely lófaj megmentése érdekében „Hargitá“-ból	205

VII. KÖNYVISMERTETÉS.

Okszerű méhészet elemei, Kriesch János	9
Okszerű talajmivelés elvei, Sporzon Pál	19
Az okszerű komlótermelés és pangó állapotának okai ha- zánkban, Kégly Sándor	31
A sertésenyésztés vezérelvei, Békessy László	46, 59
Gazdasági népoktatás, Molnár Aladár	72
Szarvasmarhatenyésztéstan, Engelbrecht Károly	86
Falusi könyvtár: a boggyárgyümölcsök tenyésztése s a szó- lő-lugosok miveltés, Dr. Farkas Mihály	123
Urbéri kalauz, Tóth Lajos	123
Az 1847/8-ik évtől 1872 évig alkotott urbéri törvénycik- kelyek gyűjteménye	123

Törvényczikk a vadászatról	123
Gyakorlati trágyaisme, irta Wolff Emil, szerk. Gamauf V.	170
Kolozs-monostori taniutazás évkönyve, szerk. Kodolányi Antal	179
Georgikai felolvasások az 1871/2-ik tanévben	206

VIII. IDŐJÁRÁS.

Január óról	21	Május óról	123
Február "	48	" Junius "	136
Mártius "	75	Junius "	147
Április "	96, 111	Julius "	160, 181

IX. EGYVELEG.

9, 21, 32, 48, 60, 73, 86, 95, 111, 123, 134, 147, 159, 171, 180, 193, 207, 217, 230, 242, 254, 265, 277, 285.

X. PIACZI ÁRAK.

Kolozsvárt 1872 Január 15-én	10
" " " 29 "	22
" " Február 12 "	33
" " " 29 "	48
" " Mártius 12 "	61
" " " 28-án	75
" " Április 11-én	88
" " " 29 "	96
" " Május 13-án	111
" " " 20 "	124
" " Junius 13 "	136
" " " 27-én	148
" " Julius 29 "	172
" " Augustus 12 "	182
" " " 29 "	194
" " September 12 "	208
" " " 30-án	218
" " October 14-én	230
" " " 31 "	242
" " November 14 "	254
" " " 28-án	266
" " December 12-én	278
" " " 30-án	286

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELEN

minden hónap közepén és végén
legalább 1 iven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félre 2 ftal fizet-
hetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és érték küldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ

(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)

a lap szellemi részét illető küldemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
ezimzendők.

AZ

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

		1—1	1—3	1—6	1—12	1—18	1—24
		széri hirdetéskor					
		ft	krft	krft	krft	krft	kr
16/16	lap	14	36	74	120	160	200
8/16	"	7	18	35	60	80	100
4/16	"	3	9	17	30	40	50
2/16	"	1	75	450	875	15	20
1/16	"	90	225	440	750	10	12

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor
a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni;
mennyi helyet igényel a beküldő mellékelte hirdetése
számára.

Kivánatra a hirdetések fogalmazását vagy magyari-
tását minden díj nélkül eszközöljük.

Mellékletek 5 o. é. ftba számítatnak, a szükséges
példányszámról a kiadóhivatal ad felvilágosítást.

Felügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Szerkesztői szó.

Az erdélyi gazd. egylet igazgató választmánya m. é. december 5-én a lapszerkesztést folyó év kezdetével alulirotra ruházta át.

Midőn a megtisztelő bizalom ezen új és fényes tanujelért őszinte hálámat nyilvánítanám, nehéz feladatot azon édes reményben kezdem meg, hogy a visszalépett szerkesztő ur, a lapbizottság t. tagjai, és egyáltalában az „Erdélyi Gazda“ három év alatt kipróbált buzgó munkatársai igénytelen személyemtől szíves támogatásokat megvonni nem fogják.

Részemről pedig mindent el fogok követni, hogy az „Erdélyi Gazda“, mint eddig, úgy ezután is méltó helyet vivjon ki magának szakbeli pályatársai között.

Gamauf Vilmos,
felelős szerkesztő.

Pancsolás.

Egy szó sokszor eszméket kelt fel, így jártam, barátom Paget Jánosnak az Erdélyi Gazda 1871-ik évi 24-ik számában megjelent, Bortermésünk 1871-ben cikkjében, bortermesztői keservvel leírt, pancsolás szavával.

Eljött már nézetem szerint az idő, hogy a közvélemény elvonja a határt, a bor pancsolás és bor készítés közt. Én, mint egyik nagy bortermelő, meg-

lehet ártok magamnak vele, természetnyim gyanúsításoknak teszem ki, mivel e tárgyban szót emelek. De miután a szőlőtermelés és borászati téren kísérleteim, eddig sem jártak kockázat nélkül, e kérdésnél is, nem a kockázat miatti remegés, hanem a nézetem szerinti igazság terjesztésének vágya, fogja tollam alá mondani e sorokat.

Előre tisztában kell lennünk célunkkal, ha valamihez kezdünk. Így a szőlőtermelésnél is. Mindazon drága bort, mit a szőlőszet nálunk vett örvendetes lendülete mellett, maholnap reményem, több ezer holdon termelni fogunk, hiszszük-e a hazai izlés háttárain belől jutalmazólag értékesíthetni, vagy nem? Én reményem, a termelt finom bor, rövid időn több lesz, mint a mennyit fizető árakon, itthon eltudunk fogyasztani. Ép ezért eljöttek látom az időt piacért nézni körül, és a talált piacok izlését tanulmányozni. Mert ne áltassuk magunkat, a piacok izlésének módosítása nehezebb feladat, semhogy egy kezdő iparág keresztül erőszakolhassa. Ugy járnánk szőlőtermésünkkel, mint a cigány lovával, elébb menne az tönkre, mint a vevő izlése megváltozna. Már pedig Európa gazdag inyencz borivó közönsége, mely természetesen legjobban fizet, mit kíván inni, ha fizet? Kíván, nem vizenyős, de nem tulerős, 10—12 százalék szesztartalmu, kellemes izü és színü, nem tulságos zamatu és főleg nem savanyu 5—7 ezeredrész savanyt tartalmazó, sima bort.

Már most, ha borainkkal, az eddigi eljárás mellett maradunk, ha a legtanultabb pincze mesterekkel is kezeljük azokat, rossz évben nem lesz 10—12 százalék szesze, és több lesz 5—7 ezredrész savanyánál, bár ha színe zamatja kellő volna is, izét és simaságát a tulságos savany rontaná meg, és szesztelensége miatt vizenyős maradna. Jó évben, ha minden kellő tulajdon meglesz is, túl szeszessége fogja kelendőségét gátolni, mert az ingyencz okos ember, büntetlenül akar élvezni; s ép úgy gyűlöli a túl terhelt főt, mint a túlterhelt gyomrot. Tehát: Quid nunc? Ha se jó, se rossz évben, nem kell a külföldi pénzes embernek borunk! Pedig ez így van, saját tapasztalatomból beszélek, t. i. a régi kolozsvári pincze-egyletnél kezelt borok virágát, mintegy 12,000 forint értékben, két barátommal, ezelőtt három évvel megvettük, s kivittük kísérletképpen Dresdába, a külföldön szerencsét próbálni. S mi történt, a könnyebb borok gyorsan mind elkelték, de a küldemény gyöngyei, az 1862-ik, 1866-ik év és Csombord, Miriszló, Tasnád, Székely-Kocsárd, Magyar-Csaholy büszkeségei, ott ülnek ma is hordóinkban, mert tulerősségök miatt, gyűszűvel fogyasztva, a kivitt kis mennyiségnek is nagy része meg van még. Dicsérik, bámulják, de csak homoeopáthiai adagokban fogyasztják.

A Quid nuncra a felelet, nézetem szerint a következő: Borainkat a vevő izlése szerint kell készíteni.

Készíteni? Tehát a pancsolást ajánlom? Igen! a mennyiben a szokásos vélelem, a pancsolást és készítést össze zavarja. Én a készítést így értelmezem: A bornak készítési kezelés után, semmit sem szabad tartalmaznia, mit azon bortermészetes állapotában nem tartalmazott, és hamisítatlanul mindent kell tartalmaznia a mit természetes állapotjában tartalmazna. Ha egyes alkatrészei egymáshoz arányát a természet törvényei szerint megváltoztatom, az nem pancsolás, az csak a vevő izlésének hódolva, izlésére átadomítása boromnak, természetes úton. Tehát én borkészítésnek tekintem; ha a túl cukros mustot, lepárolt (destillált) vízzel, az illető vevő izlésére kevésbé cukrossá teszem, vagyis, miután a cukorból lesz a borban a szesz, leendő borom szesz tartalmát, a vevő izléséhez idomítom. Borkészítésnek tartom tovább, ha cukor szegény mustom tisztán kezelt főtt must beelegyítése által, vagy mentől inkább finomított (vagyis minden idegen alkatrésztől ment) cukorral, cukor dúsabbá teszem, s így leendő borom szesz tartalmát kívánt arányba hozom, e borom többi alkatrészeivel. Borké-

szítés szerintem végre, ha a must felesleges savanyát, egyszer borsavas haméleggel (kalival), kívánt arányra mérséklek. És e három eljárást azért tartom borkészítésnek: mert a lepárolt (lombikon lejártatott) víz, semmit sem tartalmaz, mi a tulerős borban, igen igen kevés mértékben meglevő lepárolt vízben, meg ne lenne. Mivel a tisztán kezelt főtt must, semmit sem tartalmaz, mi a nyers mustban meg ne volna, csak vize elpárologtatása által, czukorban és savanyban gazdagabb. A finom cukor, semmit sem hagy a must forrása után a borban hátra, mi benne különben is meg ne lenne kisebb mérvben. Mert végre az egyszer vagy közömbös borsavas haméleg (kali) helyes számítással a mustba téve, mind borkővé, (kettő borsavas haméleg (kali)) válik, s részint jegeczekben a hordó oldalaira ülepszik, részint a seprőbe száll le, de a borban feloldva legkisebb mennyiség sem marad belőle.

Elkivánom végre mondani, mit nevezek én pancsolásnak: Ha tisztátalan vizet, kozmás vagy megégett főttbort, durva finomítatlan cukrot, gypszet stb. használunk mustunkba, az már pancsolás. Mert ezek mindig hagynak idegen alkatrészeket és izet magok után a leendő borban hátra. Még nagyobb pancsolás, ha malozsa szőlővel csinálunk aszubort, mert annak kellemes, aszu jellege, hiányozni fog a csinált borból. Pancsolás az is, ha hársfa, bodza virág vagy más zamatos tárgyakkal akarjuk az egyes fajborok zamatját utánózni. Mert az lehetetlen: a fajborok hamisítatlan sajátlagos zamatai soha meg nem adhatók mesterség által. Pancsolás továbbá, ha eczetes borunk savanyu izét, víz vagy cukorral, elhasználás előtt kevésse eltakarjuk, mert azért az eczetes bor egészségtelen marad. Pancsolás, ha szintelen veres borunkat mályva virág stb.-vel megfestjük, mert így idegen, kellemetlen izt kölcsönzünk nekik. Így tovább még több pancsolást számlálhatnék fel. De elég borkészítési lelkiismeretem érzékenységet bebizonyítani ennyi példa, annyival is inkább, mivel a borkészítés nevet, csakis három határozottan körülírt eslekményre vettem igénybe. A bor vizahólyag, tojásfehére és csersav általi derítését (tisztítását), a készítési műtétek közé azért nem vettem fel, mivel ezek felől, azon meggyőződésben voltam, hogy borász társaim rég tisztába vannak ezen derítő (tisztító) szerek használatának kifogástalansága iránt. A nézetem szerinti pancsolás, elméletileg körülírva: Minden oly műtét a borral, mely által benne oly idegen alkatrészek maradnak hátra, melyek

természetes állapotjában nem lennének benne. Vagy oly műtétek, melyek a bort egyesesen hamisítják, vagyis oly hiányait akarják pótolni mesterséges úton, melyek részint helyre hozhatlan betegségek, részint csak a természet műkönyhájában előállható sajátságok. Jövő cikkemben a borkészítéssel kívánván borász társaim figyelmét igénybe venni, most nem untatom önöket tovább soraimmal.

Zeyk József.

Méhész naptár.

I. december.

A mennyiben a méhek ebben s a következő két hóban nem kívánnak egyebet nyugalomnál, teljes csendességnél, a méhésznek tehát körülöttök semmi teendője; ezen hónapokban fogom az elméleti méhészetet a legrövidebben s egyszerűen dióhéjba szoritva tárgyalni, hogy ez által is a méhészet kedvelőit további tanulmányozásra ösztönözsem. Több éveken keresztül elvonultam, s egyszerűen elzárkozva csendes magányomban alaposan tanulmányoztam a méhészetet, és most sem a csillogni akaró viselkedés szolít ki a nyilvánosság elé, de azon meggyőződés bátorít: hogy talán e téren polgártársaim hasznára lehetek, s ha meg nem is gyújthatom az elől világitó fáklyát, de meggyújtásához én is hozzá járulok; mintegy szerény homok szem a nagy épület alapzatához. És ha e téren az „Erd. Gazda“ egy kis helyet enged soraimnak, úgy minden hóban békőszöntök néhány naptári cikkekkel, melyeket a jelenkor egyik legfőbb méhésztudó, a Békőszöntök Bátor Berlepsch Ágost vezér elvei szerént állítok össze.

A méhészet elméleti és pedig alapos ismerete nélkül a gyakorlatban célszerűen mitsem mivelhetünk; az elméletet helyesen, kimerítően, szakavatottan tanulmányozva, a méhészet minden barátja birtokába jut azon tiszta tudatnak, mely szerént minden előforduló esetben a gyakorlatilag is helyest eltalálja, a mennyiben a gyakorlat nem egyéb, mint az elmélet helyes alkalmazása.

A méh néptörzs három különböző nemi lényből áll; a királynő, dolgozó méhek és herékből. A herék csak melegebb időszakban találhatók, nálunk rendszeren májustól — augusztus végéig legfeljebb szeptember közepéig. A dolgozó méhek közt, hol több, hol kevesebb szörtelességek, melyek a nagy tömegben könnyen felismerhetők, ámbár ezek sem mind egyenlők. Ezek részint öregek elaláltak, részint többször mézzel vagy cukorral való békenődés után, vagy más méhek által történt megtépázás miatt, barna szőreiktől megfosztatván, fényes feketékké lesznek, mert testük bőre sima fekete. A dolgozó méhektől lényegesen miben sem különböznek. Néha, de ritkán, más színvegyületűek, és nagyságra nézve is különbözők fordulnak elő.

A méhtörzsben a királyné nemére nézve az egyetlen egy

tökéletesen kifejlett nő; a dolgozó méhek is nőneműek ugyan, de nincsenek tökéletesen kifejlődve, azaz szinte női tojásból kelnek ki, nő természetűek születésüknél fogva, de nem jutottak úgy mint a királyné teljes női kifejlődésre; a herék himneműek.

Egy méhtörzsben néha két, sőt rajzás idejekor több királyné is található. Az árva törzsoknél főleg néha egy vagy több dolgozó méh is tojik, de ezekből kivétel nélkül csak herék fejlődnek ki. A királyné és heréknél a szín és nagyság szerinti különbség gyakrabban létezik, mint a dolgozó méhek között.

Egy meg nem termékenyült királyné, vagy egy termékenyülésre képtelen dolgozó méh, ha heretojást tojnak is, az azokból kikelt herék tökéletes termékeny hímekké fejlődnek.

A királyné termékenyítése következőleg történik.

A méhanyának mint minden rovaranyának, teste hátsó részének végén repcemag nagyságu hólyagocskával bír (magtartó, maghólyag), melynek kis nyílásán a herével való közösüléskor a here magja béhat, a hólyagocskát megtölti s egyelőre benne tartatik. A mag, mint minden hím állat magja, a folyadékban úszó számtalan élő mozgó foszlányokból (ondó-szalcsákból) áll. Minden tojás vagy petének, mely a királyné tojástartójából vagy petefészkeből elválnak, a magtartó belső nyílásán kell átesésznia, s midőn ez történik, a magtartóban levő foszlányokból (ondó-szalcsákból) egy vagy több is a minden tojáson levő lyukacsán át abba béhat, és ez által a petét megtermékenyíti.

A királyné megtermékenyülése soha bent a kaptárban, de mindig a kaptáron kívül magasan a levegőben történik.

A here ezen párosodásért mindig életével adozik; mert ha nemző része akár saját izommozgása, akár még oly gyöngéd nyomás következtében is kinyomul, a here rögtön mozdulatlan halottá lesz. A párosodás megtörténte után a királyné a nehéz here-hullát nem bírva tartani, az összelelkezett pár a levegőből azonnal lezuhan.

A királynénak a herétől való elválása azonban rendszeren még a levegőben szokott történni, s csak kivételes esetben ha t. i. szorosán összekapcsolva voltak, zuhannak együtt a földre. Minthogy a királyné párosodása csak is a kaptáron kívül történhetik, minden fiatal királynénak egyszer ki kell repülnie. Ezen kirepülés a nap legszebb s legmelegebb óráiban $\frac{1}{2}$ 12 délután 4 óráig történik, ritkán később, korábban pedig csak kivételes. Ha még vannak más már kifejlett s a sejtben megszólalt királynék vagy királyi rovarok: a közösülésre kész királyné, párosodni addig ki nem repül, míg minden vetélytársát meg nem semmisíti, egy szóval, addig egy rajzot kaptárból sem repül ki párosodásra a fiatal királyné míg a nép rajzási szándékával fel nem hágy s míg a felesleges fiatalabb királynék általa meg nem semmisülnek.

A királyné párosodása egész életében csak egyszer történik, és megtermékenyülése után kaptárát, a rajzást kivéve, soha sem hagyja el. E tényről könnyen meg lehet győződni, ha a királynénak megtermékenyülés után szárnyát levágjuk, ez mindazáltal, bár kirepülése lehetetlen

bekövetkező haláláig termékeny marad. Ha pedig valamely királyné elveszti termékenységét, az többé soha, de soha nem termékenyül meg.

Igv tapasztaljuk ezt más rovaroknál is p. o. a 16-darázs, csak egyszer párosodik s több éveken át termékeny. Dr. Leuckart számítása szerint, egy magtáska 25 millió magfoszlányt tartalmaz, tehát túlon túl eleget, a legtermékenyebb és leghosszabb életű királyné egész életére.

A királyné nem kénytelen kitisztulás végett a kaptárból kirepülni; mert ürüleke egy csepp, meglehetősen világos sárga folyadékból áll, melyet időszakonként kifecskendez, s mely folyadékot a közelében levő dolgozó méh sovárogyva szí fel.

Minden tojást a királyné, mint a méhtörzsben egyedül tökéletesen fejlett nő tojja. Meggyőződhetünk arról, hogy a királyné a törzs rendes állapotában egyedüli tojást toj, ha őt kifogván, eltávolítjuk, vagy királyi kalitkába zárjuk, és azonnal megszűnik a tojás. A tojások hím és anyák, az elsőből here, az utóbbiakból, ha kicsiny 6 szegletű sejtekbe tevődnek, dolgozó méhek, ellenben ha lefüggő makk alakú sejtbe jutnak, királynék fejlődnek ki.

Királyné s a dolgozó méh eredetileg egyneműek; a királyné nőisége azonban tökéletesen kifejlődött, míg a dolgozó méheké fejlődésében gátoltatott. Ennélfogva tisztán áll: hogy minden anyanemű tojásból egy dolgozó méh, mint királyné eredhet a szerint, mint a sejt alkotva van és bő táppal ellátva, hozzávaló bánásmódban részesül. És így kezdetben az eredeti egyneműség miatt mindegy, a tojás, a melyből királyné neveltetik, akár dolgozó méh sejtbe, akár mindjárt királyi makkalaku sejtbe tétessék; mert az anya-sejtből is, ha makk alakú királyi sejté nagyítottatik és dús táppal királyilag ellátatik, királyné kél ki. Mert minden dolgozó sejtben kikelt, termékenyült tojásból való rovar, élte ötödik napjáig, képesítve van királynénak neveltetni; ennek oka abban rejlik: hogy csak kikelete hatodik napjától, tehát kevéssel bebóltozása előtt kezdődik a rovar nem fejlődése.

Rendes fejlődési ideje a méh-család e három nemű fajának következő:

1) a királyné 3 napig tojás, 5 $\frac{1}{2}$ napig nyílt, 8 $\frac{1}{2}$ napig befedett rovar, és így a tojás letételétől a bogár kibujásáig kell 17 nap.

2) a dolgozó méh 3 napig tojás, 6 napig nyílt, 11 napig befedett rovar, tehát a bogár kibujásáig kell 20 nap.

3) a here 3 napig tojás, 6 napig nyílt rovar, 15 napig fedett, és így a tojás letételétől a bogár kibujásáig kell 24 nap.

Mind a három nembeli bogár belőlről kirágyja sejtjét.

A here rendesen csak harmad, a dolgozó méh másnap képes repülni, mert nem egészen kifejletten hagyják el sejtjeiket; ellenben a királyné teljesen kinöve, s repülni képesen hatol ki.

A tojás fehér, félhold, hosszukás alakú, egyik végével a sejt fenekéhez van ragasztva.

A méhekénél s valószínűleg az egész borszárnyasok (Hymenoptera) seregénél áll azon nevezetes viszony: hogy

minden tojásból, melyet az anya magtáskájában hordoz, himmaggal ha meg nem termékenyítették, kivételképpen csak hím, s ha megtermékenyül, kivétel nélkül csak nő fejlődik ki.

A méhtojás tehát magában véve minden megtermékenyülés nélkül is, egyedül anyai erő által nem csak életre, de hím nemű kifejlődésre is képes, és ha megtermékenyül, nő neművé változik.

Legtöbb királyné, ha születése óta csonka szárnya miatt nem termékenyülhetett, tojik, de tojása kivétel nélkül herévé vagyis hímmé fejlődik.

Ennek valóságát temérdek gyakorlati bizonylat igazolja, a főtényállítás ez: görcső alatt a megtermékenyült királyné tojása a dolgozó méhsejtben magfoszlányokat látat, melyek a heresejtben soha se látszanak; a jelenséget 1855-ben először Siebold müncheni tanár, később Dr. Leuckart s más physiologok megerősíték.

Vajjon a királynében létező tojás magában hím-e? — s csak megtermékenyülés által fejlődik-e nőivé? — továbbá a sejtek a hím-here, vagy a női dolgozó méhek kikeletésére szolgáló sejtek a mélység és nagyság által különbözők és a hímek csak bizonyos körülmények közt és időszakonként születnek?

Hogy a méh-államban hirtelen felbomlást előidéző rendtelenség bé ne állhasson, a királynének képesség adottság, hím s női tojás, tetszés és szükséglet szerinti tojtására. Vagyis a királyné képesítve van minden tojását a sejtben letételekor vagy megtermékenyíteni, vagy termékenyítlenül hagyni. Hogy ő ezt teheti, tényleg igazolt; s ő erre az által van képesítve; hogy olyan izomrendszerrel bír, miszerint a magot a mag táskájából vagy kiüritheti, vagy visszatárhathja; miként mi emberek is a vizelő hólyag izmaira önkéntes befolyást gyakorlunk, a vizelletet vagy visszatartjuk, vagy kifolyni hagyjuk. A királynét ezen eljárásra a sejt különeműsége utalja.

A királyné megtermékenyülése után harmadnap elkezdi tojni. Első tojásait a dolgozó méhsejtbe rakván; ezek nőiek, mert minden királyné, ha először, úgy ha más évben tavasszal ismét tojni kezd, mindenekelőtt törzse erősítése végett dolgozó méhek szaporítására törekszik. Csak ha népe megerősödött, s rajzásra gondol, kezd heresejtbe s később anyasejtbe is tojni.

A királyné termékenysége idő körülmény és egyéniségéhez képest különböző. Mert tény: hogy egy egészséges királynénak hatalmában áll sok, kevés vagy éppen semmit sem tojni. Ma p. o. egy kis néptörzs közt naponta alig 20—30-at tojik, át tétetvén egy erős népességű kaptárba, pár nap mulva 2000-et is tojik naponta, és ősszel egyet sem. A tojások számának emelkedése, csökkenése vagy a tojás lerakás teljes megszünte a több vagy kevesebb tápszertől függ, melyet a királyné magához veszen, oly annyira: hogy ha már többé nem akar tojni, naponta csak annyi tápszert veszen magához, mennyi élte fentartására okvetlenül szükséges. Rendkívüli esetben és különösen kedvező körülmények közt (sok nép, sok üres sejt, gazdag hordás idő) egy királyné képes naponta 3000-et is tojni.

Augustusban, néha már júliusban kevesedik és szeptember utólján pedig rendszeresen megszűnteti a tojás lerakását. Erős kaptárokban, szelid gyenge télben vagy meleg telelő helyt már új év után januárban kezd tojni. Gyenge és gyengébb törzsoknél csak február vagy martiusban. A királyné előhaladt korában mindig kevesebb s kevesebbet tojik és végtére egészen megszűnik tojni.

Miként már említve volt, rendkívülieg a dolgozó méhek is tojnak, mint helyettesített királynék árvaságra jutott méhtörzsoknél, de ezeknek tojásaiból kivétel nélkül csak herék kelnek ki. Ez nem épen feltűnő, a mennyiben a királynék is, ugyan oly nemi tojásból származnak és nem egyebek, mint dús táp által tökéletes kifejlődésre jutott dolgozó anyák, a dolgozók pedig oly lények, melyek nem jutottak a női nem tökéletes kifejlődésére, tojni pe-

dig annyiban képesültek, mert nekik is meg van, mint a királynénak, maghólyagjuk s két elnyomorult tojástartójuk. Azért úgy, mint a terméketlen királyné képesek terméketlen tojásokat tojni, melyből csak herék fejlődnek ki. Ilyen rendkívüli tojó dolgozó méhek, ritkán jönnek elő egészséges kaptárban, csak is majd mindig anyátlan népnél, a melynél a termékeny királyné hiányzik.

Hogy az ily tojó dolgozó méhek a megtermékenyülésre képtelenek, azt számtalan boncztoni vizsga igazolja, mely szerint altestők alkotásánál fogva párosodásra alkalmatlanoknak s maghólyagocskájuk mindig üresnek találtatott.

Január hóban tovább folytatja az öreg

Marosmenti méhész.

T Á R S A L G Ó.

Vándorgyűléseink érdekében.

Az erdélyi gazd. egyesület igazg. választmánya ezennel közhírré teszi az ismeretterjesztő szakosztály által kidolgozott vándorgyűlési alapszabály-tervezetet, és felkéri a t. gazdaközönseget sziveskedjék netáni kifogásait vagy megjegyzéseit e lap hasábjain mielőbb közölni, hogy a minden oldalról megvitatott dolgozatot egyleti közgyűlésünk a közvélemény valódi kifolyásaként tekinthesse, s a szerint tárgyalhassa.

Egyszersmind felkéretnek a t. hatóságok, egyesületek és egyesek, hogy a jövő évi vándorgyűlés által tárgyalandó kérdésekre nézve indítványait és javaslatokat f. évi marcius 15-ig a titkári hivatalhoz eljuttatni sziveskedjenek.

Kelt Kolozsvártt, 1872. január 11-én.

Gamauf Vilmos, egyleti titkár.

Vándorgyűlési alapszabály-tervezet.

1) A vándorgyűlésnek célja a mezei gazdaságot általában, mint egyes részeiben fejleszteni s tökéletesíteni. E cél elérésére személyes ismeretségek kötése s mivelése, fontosabb napi kérdések megvitatásából eredő eszmecsere, valamint egyes jószágok és szállótelepek tüzetes megvizsgálása s leírása fog szolgálni.

2) Minden gyakorlati gazda s egyáltalában a mezei gazdaság minden barátja az intéző bizottmánynál magát beiratván, a vándorgyűlés tagja lehet.

3) A beirt tagok a gyűlések vitaközásaiban részt vesznek, előadásokat tarthatnak, indítványozási s szavazati joggal bírnak.

4) A vándorgyűlés rendszeren évenként ismétlődik, az ülés nyilvános és parlamentararis.

5) A vándorgyűlés tartama 3—4 napra terjed.

6) Ha a vándorgyűlés szakosztályokra oszolnék, az egyetemes ülések mellett osztály ülések is tartatnak.

7) Előadást akár szabadon, akár felolvasva lehet tartani.

8) A vándorgyűléssel tárlat lehet összekötve.

9) A vándorgyűlés helye évről évre változik, a jövő évi gyűlőhelyet mindig a megelőző vándorgyűlés határozza meg.

10) A vándorgyűlés elnökségét és titkárságát az erdélyi

gazd. egyesület illető tisztviselői töltik be. Alelnököt és ügyvezető jegyzőt a kitűzött helyen a megyei-, — széki, vidéki— és városi hatóság által kinevezett helyi vagy „intéző bizottság“ választ saját tagjaiból. Az intéző bizottság által választott elnök az egyleti elnökök meg nem jelenhetése esetében a vándorgyűlés elnökéül tekintendő.

11) A gyűlés czime: „Erdélyi gazdák vándorgyűlése“ a hivatalos okmányokat a gyűlés nevében az elnök és titkár írja alá.

12) A vándorgyűlés és tárlat hol és mikénti tartása legalább három hóval előbb hirlapilag közzéteendő.

13) A tárgyalandó kérdéseket a vándorgyűlés, testületek és egyesek javaslatára az erdélyi gazd. egyesület igazg. választmánya tűzi ki.

14) A megvizsgálandó jószágokat és szállótelepeket az intéző bizottság jeleli ki. Ezt illeti esetleg a tárlat rendezése is.

15) A vándorgyűlés titkára a gyűlési s tárlati, valamint a jószágvizsgálati s bírálati jegyzőkönyvek felhasználásával kimerítő jelentést készít, és azt évkönyv alakjában vagy czim alatt sajtó útján közzé teszi.

16) A felmerülő költségek fedezésére minden tag két forint osztrák értéket fizet. Ezen díjért a tárlat egész tartamára szóló ingyenjegyet nyer és a vándorgyűlési évkönyv egy példánya nékie díjtalanul megküldetik. A vándorgyűlés jövedelmeiről és költségeiről az egyleti titkár számol be.

17) A vándorgyűlés minden ügyében általános szavazattöbbséggel dönt.

18) A vándorgyűlés határozatai teljesedésbe vétel végett az erd. gazd. együlethez tétetnek át.

Szöllőszeti és borászati szakosztály.

Az erdélyi gazd. egyesület szöllőszeti és borászati szakosztálya a következőleg alakult meg: Paget János elnök, Nagy Ferencz alelnök, b. Bornemisza János, Zeyk József, Tisza László, id. Ilintz György, Ladányi Sándor, Velits Károly, Dávid Antal, Tóth Zsigmond, ifj. Bodor Pál, Dr. Entz Géza, Szentgyörgyi Lajos, Gamauf Vilmos jegyző.

Vidéki tagokul egvelőre a következő urakat kéri fel a szakosztály: Altorjai b. Apór Károlyt, M.-Vásárhely — Wolff Gábort, Torda — Báthy Gábort, Fintaháza — Lengyel Ádámot, Torda — Jancsó tanárt, Nagy-Enyed — Timár Károlyt, Küküllővár — Bedőházy Jánost, Vesszős — Fekete Pált, Szőkefalva — Munzát Albertet, Károly-Fehérvár — Máthé Károlyt, Mező-Szilvás.

Elnöki megbízásból:
Gamauf Vilmos,
szakosztályi jegyző.

Küküllőmegyei gazd. egyesület.

A küküllőmegyei gazd. egyesület igazgató választmányának f. évi január havi rendes gyűlése az első vasárnapról elhalasztván, értesítettnek az illetők, hogy a rendes választmányi gyűlés f. évi január hó 21-én fog megtartatni.

Dicső-Szent-Márton, 1872. január 2-án.

Farnos Elek,
jegyző.

Az 1873 május 1-én megnyilando bécsi világkiállítás beosztása.

1. csoportozat. Bányászat és kohászat.

a) Ásatag tüzelési anyagok (szén, földi olaj sat.). b) érczek és ezekből nyert fémek; c) a fentiben föl nem sorolt ásványok (só, kén, vasasszén sat.), az építési anyagokul használtaknak (18. csoportozat) kivételével; d) ötvözési nyersanyagok; e) bányászati, kohászati és egyéb ásványköri tárgyak rajzai és mintázatai, bányatérképek; f) földtani munkálatok, földtani térképek sat.; g) bányászati, kohászati és nyíltan fekvő fémek kinyerésére szolgáló szerszámok és készülékek; h) termelési statistika.

2. csoportozat. Mezőgazdaság, erdészet és kertészet.

a) Táp- és orvossági növények, kivéve a friss gyümölcsöt és friss zöldséget, melyek az ideiglenes kiállítások tárgyait képezik; b) dohány és egyéb bódónövények, melyek élvezetekül használtaknak; c) növényi szőanyagok (pamut, len, kender, jute, khinafü sat.) valamint egyéb kereskedelmi növények, nyers állapotban; d) selyembubók; e) állati termelékek nyers állapotban (bundák, bőrök, fosztatlan tollak, serték sat.); f) gyapju; g) erdészeti termelékek (épület- és szerfák, cserző-anyagok, nyers-gyanták, festék-fák, fakérgék, faszén, tapló sat.); h) tőzeg és tőzegneműek; i) trágyaneműek; k) gazdasági és erdészeti tárgyak rajzai és mintázatai, mivelési és állagi térképek; l) kísérleti állomások munkálatai, mezőgazdasági és erdészeti telekzet, erdészeti állagtan sat.; m) a fentnevezett termékek előállítására, működtetésére és raktározására szolgáló munkafolyamok és készülékek feltüntetése; n) kerti elrendezések, kertészeti tárgyak rajzai és mintázatai, üvegházak, öntözés sat.; o) a kerti gazdaságban alkalmazásba vett újabb műveletek előtüntetése; p) termelési statistika. (Vesd hozzá még: Ideiglenes kiállítások; 4. sz.)

3. csoportozat. Vegyészeti ipar.

a) Műszaki és gyógytári czélokra szolgáló vegytermékek (savak, sók, mindennemű vegykészítmények); b) gyógytári anyagok és termékek, ásványvizek sat.; c) zsiradékai iparanyagok és termékek (stearin, olajsav, glycerin, szappanok, gyertyák sat.); d) száraz párlási termékek (finomított petroleum, palaolaj, paraffin, phenylsav, benzin, anilin sat.); e) illó olajok, illatszerek; f) gyú-

árúk; g) ásvány-, fém- és szerves eredetű festékárúk; h) mosott, festett és fehéritett gyanták, peccésviasz, firnác, fehérynyc, vizaholyag, enyv, keményítő, keményítő mézga sat.; i) vegyészeti termékek előállítására szolgáló készülékek és eljárási módok; k) termelési statistika.

4. csoportozat. Iparterméki táp- és élvezeti szerek.

a) Liszt, liszt- és őrlési gyártmányok, dara és daralási gyártmányok; b) czukor (szőrp sat.) c) borszesz, liquerök sat.; d) borok; e) ser; f) eczet; g) szárítványok és kivonatok (húskivonat, húslé (bouillon) táblák, süritett tej, szárított hús, szárított zöldség, borsós hurka sat.); h) dohány és rokonnemű gyártmányok; i) czukrászati gyártmányok, mézeskalács, csokoládé, pótkávék sat.; k) a fent elősorolt termékek előállítására és kinyerésére szolgáló készülékek és munkafolyamok; l) termelési statistika.

5. csoportozat. Szövő és ruházati ipar.

a) Mosott gyapju, fonható szőrnemek (teve, kecskeszőr sat.), a nevezett anyagneműekből való fonatok és szövetek (posztó-, divatárúk, nemezposztók, szőnyegek, takarók, shawlok, kevert szövetek, például unionloth, pilots sat.); b) gyapot, pótygyapot, gyapotfonatok és szövetek, kötőneműek; c) len, kender, jute és egyéb kenderszerű rostok, fonatok, szövetek és kötések a felsorolt nyers anyagokból, valamint szalmából (női kalapokhoz való szalma, szalmaboríték, szalmatakarók sat.), nád, gyékény, haj, sodronyszövetek és köteleseműek; d) nyersselyem, bugók, sodrott selyem, selyempöszlék és selyemgyártmányok; e) paszományok, arany- és ezüsfonások, himzések; f) csipkék; g) tabakos és harisnyás árúk (kallózott és kallózatlan); h) egyéb kész öltőnyeműek (ruhák, kalapok, süvegek, divatárúk, lábbeliek, kesztyük, fehéreneműek sat.); i) kárpitos munkák, behuzott butorok, ágynemű sat.; k) csinált virágok, disztollak; l) a felsorolt termékek és gyártmányok előállítására szolgáló készülékek és munkálati folyamatok feltüntetése; m) termelési statistika.

6. csoportozat. Bőr- és kautsuk-ipar.

a) Bőr, bőráruk, szíjgyártó-nyerges- és bőrdönsárúk sat., az öltőnyeműek- és díszműárúk kivételével; pergamen (állati), aranyfűst-hártya; b) szőrmeárúk; c) kautsuk- és guttaperkhaárúk, a tudományos műszerek és géprészek kivételével; fénymazas és vizmentes kelmék, bőrvászon sat.; d) a felsorolt gyártmányok előállítására szolgáló készülékek és munkálati folyamatok feltüntetése; e) termelési statistika.

7. csoportozat. Fém-ipar.

a) Arany- és ezüst-árúk, ékszerek; b) vas- és aczél-árúk, gépek, építményi alkatrészek, a tudományos műszerek és hangszerek kivételével; c) egyéb fémekből való áruczikkek és ötvények; d) mindennemű fegyverek, a hadviselési fegyverek kivételével; e) a felsorolt gyártmányok előállítására szolgáló készülékek és munkálati folyamatok feltüntetése; f) termelési statistika.

8. csoportozat. Faipar.

a) Építményi asztalos munkák (padlókozczkák, ablakok, ajtók sat.); b) butorzi asztalos munkák; c) hasábolt fából való termékek (hordók, faszindelyek, szitafák sat.); d) fasodrat és abból való termékek; e) faborítékok és rakatos munkák; f) fodros és esztergályos munka; g) vésott és faragott munkák; h) parafamunkák; i) kosárkötő-árúk; k) szinelés, faneműk páczolása és aranyozása; l) a felsorolt iparok előállítására szolgáló készülékek és munkafolyamok feltüntetése; m) termelési statistika.

9. csoportozat. Kő- agyag- és üveg-árúk.

a) kő- pala- és kőragaszárúk (csövek, kőszőrűkövek, malmok, természetes vagy mesterséges uárványból készült tárgyak, ékitmények és díszítési tárgyak, kockakövek sat.); b) agyag-árúk (csövek, konyhaedények, ékitmények, kályhák, képlési utánzatok sat.); c) üvegárúk (homorüveg, táblaüveg, tükrök, mesterséges kövek, foglalatlan gyöngyök sat.); d) a felsorolt gyártmányok előállítására szolgáló készülékek és munkafolyamok feltüntetése; e) termelési statistika.

10. csoportozat. Rövidárú-ipar.

a) Tajték-, elefántcsont-, tajok-, gyöngyház-, halháj-, viasz- és fénymázmunkák; b) díszműárúk bőrből, bronzból sat.; c) pálczák, ostorok, nap- és esernyők, legyezők; d) fésűs- és kefekötőmunkák; e) játékegyesek; f) a felsorolt gyártmányok előállítására szolgáló készülékek és munkafolyamok feltüntetése; g) termelési statistika.

11. csoportozat. Papir-ipar.

a) Rongypép, táblapapír, papír; b) színes papír, szőnyegek, kártyák sat.; c) papírtészta, kéregpapír sat.; d) író-, rajz- és festőszerek; e) könyvkötő-, katulya- és tárczamunkák; f) a felsorolt gyártmányok előállítására szolgáló készülékek és munkafolyamok feltüntetése; g) termelési statistika.

12. csoportozat. Nyomdászati művek és iparszaki rajzok.

a) Nyomatványok; b) fametszetek; c) réz- és aczélmetszetnyomatok; d) könyvnyomat, színyomat sat.; e) fényképészet; f) vésnök- és rajzfonadék- munkák; g) mintarajzolatok és díszítményfestészet; h) készülékek és segédeszközök; i) termelési statistika.

13. csoportozat. Gépjármű- és szállítási eszközök.

a) Mozdonyművek (gőzgépek, gőzfejők, forgonyok, vízi ke-rekek, vízemelő gépek, lévgépek, villámdeleigépek, szél által hajtott gépek, légszesz-gépek); b) erőközlőgépek (emelőcsigák sat.); c) munkagépek (bányászati és kohászati gépek, fém- és fafeldolgozó gépek, fonódai, szövődei, harisnyagyártó és himző gépek, varró- és kötőgépek, avató-, kalló-, bolyhozó- és nyírógépek; közép- és nagy- és kő- és timárgépek sat.; papírgyártó és feldolgozó gépek; könyvkötő-, betűöntő-, könnynyomda-, réznyomda-, ónyomógépek sat.; cukor- és olajgyártó gépek; serfőző-, szeszégetőgépek; stearin-, szappan-, gyertya- és keményítőgépek, párló- és jéggépek, gyufagyári gépek sat.; malmok, gazdasági gépek sat.); d) a fentebbiek között föl nem sorolt egyébnemű gépek (szivattyúk, vízipuskák, fuvóművek, szellentők sat.); e) géprészek; f) vasúti szállító művek (mozdonyok, szerkocsik és ezeknek alkatrészei, drais-féle gépek, pályakocsik, a vasútforalmi kellékek előállítására és jókorban tartására szolgáló különleges gépek és műhelyi berendezések sat.); g) hőkék; h) légsürmörök, crómörök, sebességmérők sat.; i) közúti járművek; k) termelési statistika.

14. csoportozat. Tudományos műszerek.

a) Matematikai, csillagászati, physikai és vegytani műszerek (mérő-, mérleg- és osztókészülékek, villám- és optikai távir-dai műszerek sat.); c) órák és azoknak alkatrészei (chronoscopok, chronographok, villámórák sat.); d) termelési statistika.

15. csoportozat. Zenészet- műszerek.

a) Hangszerek; b) azoknak alkatrészei (húrok, hangfenékek, hártványok, sípnyelvek sat.); c) hangzó- és hangzó- (jelző) sípok

sat.); d) harangművek és csengetyűjátékok; e) termelési statistika. (Vesd össze még a 3 számu mellékiállítást).

16. csoportozat. Hadászat.

a) Hadszervezés és kiegészítés; b) csapat-főlszerelés, ruházat, fegyverzet; c) tüzérügy; d) hadműszaki ügy; e) egészségi ügy; f) hadászati nevelés-, oktatás- és művelődés-ügy; g) térképészet és történetírás.

17. csoportozat. Tengerészet.

a) Hajóépítési anyagok; b) csónaképítés, folyóhajók, bentői hajók, parti járművek; tengeri, hadi és kereskedelmi hajók, fegyverzési és főlszerelési tárgyak; rajzok és mintázatok feltüntetése; c) hajóépítési szerszámok és készülékek; g) hajószemélyzeti ruházat és fegyverzet; e) hajózáti szárazföld- és vízépítmények (világítótoronyok, rak- és révparti építmények, kikötő-erősítés sat.); f) hydrographia (hajózáti térképek, hajózáti és légtűntetési mű- és tanszerek).

18. csoportozat. Építészeti és polgári mérnökügy.

a) Ásványeredetű épületanyagok, azok előállítására szolgáló anyagok és eljárás- módok és megvizsgálásukra szolgáló készülékek vállvasak és egyéb építményi alkatrészek, a fa épentartására szolgáló anyagok és eljárás- módok; b) alapvetési anyagok és eljárás- módok, sulykok, csavarezőlőpök, légszívó készülékek, (vizrekeszek sat.); c) talajművekhez való anyagok és eljárás- módok (úrvájók, kotrógépek, földhordó készülékek, szállító készülékek sat.); d) köz- és vasúti anyagok és eljárás- módok (útsimító hengerművek, vasúti fölep-építés, váltók, keresztútak, toló talpak, fordító korongok, ferde és önműködő pályasik, síklók, légnyma- tu vaspálya, egyéb vontató művek, itató-állomások valamennyi be- rendezésével; mindennemű vasút-foralmi épületek, vasút-jelzési ügy sat.); e) vízépítészet, a tengerészeti építésügy kivételével (fo- lyam- és csatornaépítmények, vizgátak sat.); f) hid-, út- és vízve- zetékek mintázatai és tervrajzai sat.; g) középületek, polgári lak- és bérházak, börtönök, kórházak iskolák, színházak tervezetei, mintázatai és rajzai; építkezési felvonó és továbbító készülékek (feladó készülékek, emelőcsigák sat.) olcsó lakházak tervezetei és mintázatai; építkezési szerszámok és eljárás- módok; h) a felsorolt épületek egészséges és kényelmes berendezésére szolgáló anyagok és eljárás- módok (világítás, szellőztetés, mindennemű fűtő-szer- kezetek, vízvezetékek, árnyékszékek, csatornák, öblintős ürüldék, villámhárítók sat.); i) gazdasági mérnökügy: mezőgazdasági terv- rajzok, lecsapolások és alagsövezések, mezőgazdasági és marha- tenyésztési épületek (magtárak, földalatti magtárak, ólok sat.); k) iparcélú épületek: malmok, szeszégetők, cukorgyárak, fűrész- lők, serfőződéek, rakházak sat.

19. csoportozat. A polgári lakház, belső berendezésével és butorzatával.

a) Egész épületek feltüntetése, a művelt népfajok polgári lakházának mintázatai és tervrajzai; b) teljesen bebutorozott haj- lékok.

20. csoportozat. A parasztház, belső berendezésével és szerszámaival.

a) Egész épületek feltüntetése, a különféle népfajok parasztházainak mintázatai és rajzai; b) teljesen berendezett és a szük- séges holmikkal ellátott parasztszobák.

21. csoportozat. A nemzeti házi ipar.

a) Cserépneműek; b) házi szövések és női kézi munkák; c) fémnemi piperecikkek; d) faragványok és különféle holmik.

22. csoportozat. A műipari muzeumok hatályosságának feltüntetése.

a) Azon tárgyak, melyek feltüntetése által a muzeumok az izlés nemesülésére és az általános művészi képződésre hatást gyakorolni törekednek; b) kiállítások a muzeumok tulajdon működési köreiből.

23. csoportozat. Egyházi művészet.

a) Egyházi ékitmények (fali díszítmények, üvegfestmények sat.); b) az egyházi berendezés tárgyai (oltárok, szószékek, orgonák, székek, egyházi edények őrzésére szolgáló szekrények sat.); c) oltári és szószéki ékitmények (feszületek, kelyhek, szentségtartók, gyertyatartók, oltárterítők, szószékterítők, oltári szőnyegek sat.); d) keresztelési és temetkezési tárgyak.

24. csoportozat. Korábbi időszakokból való mű- és műipartárgyak, műbarátok és gyűjtők által kiállítva. (Exposition des amateurs).

a) Régibb mesterek festményei; b) a különféle nemű ugynevezett objets d'art (bronz, zománcz, majolica, parányfestések, porcellán, fayence sat.).

25. csoportozat. A jelenkori képzőművészet.

Oly művek, melyek az 1862-ik évi második londoni kiállítás óta készültek: a) építészeti, beleértve mintázatok, tervrajzokat, vázlatokat és jelenkori építészeti művek szemlélményeit; b) szobrászat, beleértve a kicsinyben való alakzati művészetet, vésnöki művészetet és érmészetet sat.); c) festészet, beleértve a parány-, zománczfestészetet sat.; d) rajzművészeteket (réz-, aczél-metszés, karczolás, fametszés sat.).

26. csoportozat. Nevelés-, oktatás- és művelődésügy.

a) A nevelésügy, feltüntetve mindannak szem elé állítása által, a mi első éveitől az iskoláztatási korig a gyermek ápolására és nevelésére, testi és elméleti fejlesztésére vonatkozik (a gyermeki táplálék, járodák, bölcsődék, gyermekkertek, gyermekjátékok, tornakészülékek sat.); b) az oktatásügy, feltüntetve természetes minőségükben felmutatandó iskolai épületek és iskolai felszerelvények által; mintázatok, rajzok, tanszerek, oktatásügyi művek és folyóiratok felmutatása, tanmódszerek leírásai és földelítései, tanügyi történelem és statistika, tanodai szervezetek és rendszabályok feltüntetése által; a) Nép-(elemi) iskola. Ezen osztályban egyszersmind a vakok, süketnémák és hülyék oktatására vonatkozó mindennemű kiállítványok foglalnak helyet; aa) közép-tanodák (gymnasiumok, reáltanodák); bb) szak- és műszaki főiskolák; cc) egyetemek. c) A szorosértelemben vett művelődésügy, a felnőttek további képzése, feltüntetve az irodalom, a napi sajtó, a művelődési czélokra irányzott egyletek és nyilvános könyvtárak által.

A munkagépek a 13 csoportozatban foglalnak helyet, megbíráltatásuk azonban, gépgyárosok közreműködése mellett, az illető szakcsoportozat bíráló bizottmánya által eszközöltetik. Oly tárgyakra nézve, melyek több csoportozatban foglalnak helyet, a kiállító tetszésére hagyatnak fenn, a csoportozat megjelölése, a melybe kiállítványát besoroztatni ohajtja.

Mellék-kiállítások.

1. A találmányok története. 2. Az iparok története. 3. Cremonai hangszerek kiállítása. 4. A hulladékok értékesítésének feltüntetése. 5. Az árak története. 6. A világkereskedelem feltüntetése.

Ideiglenes kiállítások.

1. Élő állatok (lovak, szarvasmarhák, juhok, sertések, kutyák, barcmfi, vadak, halak sat.). 2. Leölt baromfi, vadhús, hús, zsiradékok sat. 3. Tejgazdasági termékek. 4. Kertészeti természetmények (friss gyümölcs, friss zöldség, virágok, növények sat. 5. A mezőgazdaság és erdészet terén előforduló ártalmas növények.

Ezen kiállításokra nézve külön határozmányok fognak közvétetetni.

Kelt Bécsben, 1871-ki szeptemberhó 16-án.

A vezér-igazgató
Báró Schwarz-Senborn.

Belföldi lapszemle. *)

A „Gazd. lapok“ m. é. 52-ik számában Korizmic László hirneves írónk befejezi „Levelek a szőlőből“ cz. a. megjelent jeles cikksorozatát, és röviden összefoglalva adja elő borügyünk fejlesztése s emelésére szolgáló nézeteit és tanácsait.

Szerinte a kérdés hathatós lendületet csak az értelmesebb közeposztálytól várhat, mert a nagy birtokos általában kicsinyli a szőlőt. Ez állítás helyességét Erdély példájával bizonyítja, hol kisebb birtokok mellett uraink komolyan veszik a szőlőt.

A ki szőlőműveléssel akar foglalkozni, birjon legalább is annyi pénzerővel, hogy a csak évek mulva bekövetkező eredményeket bevárni tudja. A bornak idő kell az elkészülésre, s ha kész, nincs mindig alkalmas vevő. A szőlővásárló tőkéjének csak felét fektesse a vételbe, másik fele legyen forgó s tartaléktőke. Különb is ne feledjük soha, hogy egy hold szőlő, ha jó, annyit ad, mint a roszból tíz.

A kapások és kisbirtokosok azon ösztöne, melynél fogva csak sokat akarnak természetni, tekintet nélkül a bor minőségére, teljesen jogosult a fennálló körülmények közt. A termelők ezen osztálya egyébiránt a hazai bort világkereskedelmi cikké nem fogja tenni soha. A kisbirtokos ezen eljárása azért jogosult, mert nálunk a jó és közönséges bor közti árkülönbség csekély, a kapás okszerű pinczekezelést nem üzhet és végre többnyire oly anyagi helyzetben van, hogy borain mielőbb tudadni kénytelen.

Elaggott és a közönséges fajtákhoz tartozó szőlőinket ne döntés, hanem forgatás, trágyázás és újbóli ültetés által készítsük újra. Korizmic a döntést (bujtást) csak bizonyos korig véli haszonnal alkalmazhatónak; e kornak határa, szerinte, laza természetű talajokon legfeljebb 30—35 év, a kötött agyagos talajokon 40—50 év. Fiatlabb ültetvényekben ellenben minden szaporítási módok közt a döntésnek elsőséget ad.

Új ültetéseknel legyünk kiváló figyelemmel a választandó fajtákra; legokszerűbben járunk el, ha a helybeli legjelesebb fajtákat, t. i. azokat, melyek biztosan és e mellett jól és jót is teremnek — választjuk. Hogy azonban a haladás se legyen kizárva, vi-

*) E rovat alatt havonként egyszer belföldi szaklapjaink kiválóbb cikkeit fogjuk rövid kivonatban ismertetni. Szork.

Melléklet az „Erdélyi Gazda“ 1-ső számához, 1872.

déki jelesebb fajok tanulmányozására rendszeresítsünk szőlőinkben egy kísérleti szakaszt.

Ha akarjuk szőlőink terméseit fokozni s biztosítani, nem mellőzhetjük többé ezeknek rendszeres trágyázását. K. a Rajna-vidékre utal, hol a ki teheti, minden második, harmadik évben trágyázza szőlőjét; a rendszeren trágyázott szőlő borait drágább áron fizetik, mert a kereskedők állítása szerint a bor sokkal simább és kedvesebb. K. szőlőiben a rendszeres trágyázás a termést megkétszerezte.

Fordítsunk a szüretre figyelmet, mert a jó bornak az alapját ezen eljárással rakjuk le, az-az, várjuk be a szőlő teljes éretését, szedésnél különítsük el a nem teljesen érettet az érettől, végre tapostassuk a fürtöket kellőleg, válasszunk el a csutkát és a mustot fehér és veres bornál egyaránt a héjával együtt erjeszszük.

Erjeszszük és kezeljük borainkat okszerűen, mert e nélkül nem lesz azokból soha nagyobb értékű s kivitelre alkalmas czikk. Rendezzünk be külön, fűthető erjesztő helyiséget, erjeszszük borainkat zártan az ismeretes erjeszővek alatt, magvak és héjakkal együtt, mert ezekben van a kénsav és az illat, ez által válik tehát a bor tartós és zamatossá. Végre szerző a gyakori fejtést legmelegebben ajánlja: fehér borokat az első évben 4-szer, a másodikban 3-szor, a harmadikban 2-szer, a veres bornál minden évben egy fejtéssel kevesebbet adhatunk. Az így kezelt bor a harmadik évben rendszeren kész, kivált ha egyszer-kétszer derítettük.

Korizmicis leveleit azon óhajjal fejezi be, bár sikerült volna neki levelei által a termelők érdekét felkelteni.

Könyvismertetés.

Okszerű méhészet elemei írta Kriesch János, budai műegyetemi tanár. — Pályanyertes munka.

Jelen munkát nem tekinthetjük egyébnek, mint B. Berlepsch nagy méhészeti műve, — mely eddig a legtökéletesebb és valódi gyakorlaton alapszik — kivonatának és csak is mint ilyen tarthat igényt elismerésre. A mi a bevezetésen kívül még eredeti benne, nem egyezik meg minden tekintetben a gyakorlattal, ilyen, hogy többet ne említsünk, azon állítás miszerint a méh, ha rajozni készül előbb küldöttséget mentsz azon hely megválasztása végett, hová megszálljon, — e tényről más írók, illetőleg méhészek, értjük t. i. a gyakorlatian foglalkozókat — mit sem említenek.

Miután Kriesch munkája csak is a Berlepsch féle rendszernek rövidített mását adja, hazai viszonyainknak és korunk a. n. parasztméhészetének csak annyiban felel meg, a mennyiben a legmindennapibb, még a legutolsó falusi oláhméhész előtt is ismeretes dolgokat foglalja magában! Már pedig, ha gyakorlati kéz írja „A méhészet okszerű elemei“-t, bizony a parasztméhészetre fektette volna a fősúlyt, mert a Dzierzon Berlepsch-féle méhészet — tisztelet a kivételeknek — nálunk legtöbb esetben eddig még csak czifraság! A parasztméhészetnek mindenki által könnyen kezelhető rendszerét, habár tagadhatatlanul mérhetlen távolban áll is Berlepschtől, csak egy könnyedén elvetnünk nem szabad, nem lehet; s ezért oly műnek kell vala gazdagítania a méhészeti irodalmat, mely tel-

jesen megfelel ugy az okszerűnek, mint a lehetségesnek. Először méhészeket kell képezni, s csak azután, ezeknek közvetítése nyomán terjeszthetjük ezt, és vethetjük el amazt. A Berlepsch-féle uj s egyszersmind minden eddiginél tökéletesebb rendszer az egész embert kívánja, míg a régi egyszerű paraszrendszer mellett, minden mezei s egyéb dolgot is végezheti az illető méhész, és mégis van példa elég arra, hogy a tulajdonos méhészetéből oly szép pénzecskeket vesz be, melylyel egész évi kiadásait fedezheti.

Nem a tekintélyt kellene tehát a pályadíjakkal elhalmozni, hanem a valódi, a gyakorlat terén is értelmes méhészt, ki oly munkát ír és írhat, a mely az adott körülményeknek leginkább megfelel.

Sz. J. és L.

Egyveleg.

* A mezei gazd. üzlettan köréből cz. a. szombaton január 13-án Kodolányi Antal nyitotta meg a „Georgicai felolvasások“ második évi folyamát. Röviden ismertetvén azon irányt, melyet a felolvasásokban az egyes szaktanárok követni fognak, tulajdonképeni tárgyára tért át. Értekező mindenekelőtt szemlét tart a társulás terén s constatálja azon szomorú jelenséget, hogy az orsz. magyar, az erdélyi s néhány vidéki gazd. egyesület működését leszámítva, az associatio üdvös eszméje még vajmi kevés gyümölcsöt termett. Az orsz. m. gazd. egyesület több nagy fontosságú kérdésben adott okadatolt véleményt, így a gazd. tőkék csekély voltán kölcsönös hitel és kisegítő egyesületek által vél segíthetni; a napszámdrágaság főokát a lakosság aránytalan felosztásában látva, telepítést ajánl; a gyanjuár csökkenésével szemben a juhtenyésztésben megfelelő változtatásokat óhajt sat. végre a gazd. muzeum alapítása által törekedett a szakértelmiség fejlesztésére hatni. Az erd. gazd. egyesületnek főképen két intézményét említi szerző, mely a legnagyobb elismerésre méltó: az „E. G.“ megalapítása s annak a tagok közt ingyen terjesztése és a vándorgyűlések életbe léptetése — mindkét vállalat valódi horderejét gazd. állapotaink szebb jövője fogja bebizonyítani. A szép olvasottságu értekező a német irodalomból idézvén számos érdekes adatot, az üzlettanra vonatkozó legujabb kutatások és vizgálatok ismertetésével bezárta tartalomdús előadását, mely mint halljuk, a gazd. lapok hasábjain fog egész terjedelmében közzététetni.

* „A gyakorlati mezőgazda“ czime azon népszerű szakközlönynek, melyet gazd. irodalmunk, ismert és avatott munkása, Sporzon Pál keszthelyi igazgató indított meg a jelen év kezdetével. Lapunk m. é. utolsó számában tévesen „Gazdasági haladás“-nak volt czimezve az uj pályatárs.

* A k. monostori gazd. tanintézet főépületének felépítését, mint halljuk Molnár és Szabó urak vállalták el. 160,000 frtért.

* A gyümölcsészet ügye Marosszéken kellőleg fel van karolva, mert a közelebbi években 112 községben 59 hold és 753 □ ölnyi terület szakítottatott ki fa- s gyümölcs iskolák felállítására.

* Az ezüst árkeletpótlék január hóban az agió szedésére jogosított vaspályákon az osztrák magyar birodalomban 15% fog számíttatni.

* Az árnyékszéktrágya értékesítéséből Groningen hollandi város, 40,000 lakossal, 11 év alatt 162,000 forint tiszta jövedelmet tudott felmutatni. A trágya ára folytonosan emelkedik, jelenleg mázsája 30 kr. o. é.-be kerül, az egyes lakos évenkénti száraz és hig ürüleke 2 frtjával értékesül.

(k.) A poroszországi gazdasági tanintézetek közül 1871-ben az állam pénztárból kapott segílyt a proszkai 10,590 tallért, a poppelsdorfi 11,280 t., az eldenai 6780 t., a berlini 10,000 t., a hof-geisbergi Wiesbaden mellett 5022 t. s a proszkai pomologiai intézet 6680 t. Ezen kívül ugyancsak a nevezett intézeteknél különféle tudományos czélokra még 13,761 tallér lett kiadva, s így összesen a nevezett gazdasági tanintézeteket az állam 64,113 tallérral vagyis 115,403 forinttal segílyezte. Ehez jön azután még 36, alsóbb gazdasági és kertészeti intézet számára 43,373 tallér, vagyis a gazd. szakoktatás szükségleteire mult évben összesen 109,456 tallér vagyis 197,020 frt lett fordítva.

(k.) 1870-ben Európában összesen 75 új cukorgyár épült, esik ebből Franciaországra 7, a vámegyletre 10, Ausztria-Magyarországra 35, Orosz- és Lengyelorsz. 7, Belgiumra 8, Hollandra 8. Oda számítva pedig emez ujonnan épült 75 cukorgyárt is az összeghez, 1870 végével volt Európában összesen 1507 cukorgyár, s ezek közül találtatott Franciaországban 483, a vámegyletben 310, Oroszországban 283, Ausztria-Magyarországban 228, Belgiomban 135, Lengyelországban 42, Hollandban 20, Schwédorsz. 4, Olaszorsz. 1, Angolországban 1.

(k.) Angolországban egy nő nyerte el a birtokok okszerű kezelésért kitűzött díjak közül az elsőt, egy 100 guinee értékű csészét. A birtok neve Ash Grove, s ama derék birtokosúé Mrs. M. E. Millington. A birtok, ugy az előállított tiszta jövedelem aránylagos nagyságát, valamint a termések nagyságát, az állattartás czélszerűségét s általában a birtok minden egyes részét, s annak czélszerű berendezését és okszerű kezelését illetőleg is — a versenyző 21 birtok között az első helvet érdemelte ki.

(k.) A mult 1871-ik évben a gazdasági szakoktatás költségei a magyar korona területén összesen 137,300 forintot tettek, és pedig kapott az állam pénztárból, leszámítva a fedezetet: a debreczeni gazd. tanintézet 28,800 frtot, a keszthelyi 28,350 frtot, a kolozsmonostori 35,540 frtot, a magyar-óvári 31,610 frtot, a hradeki földmives iskola 9300 frtot, s a dióségi vinczellér képezde 3700 frtot. Ezek minden esetre igen szép összegek, s tanuságot tesznek arról, hogy valahára mi is felfogtuk már a gazdasági szakoktatásnak hazánkra, mint kiválólag földmivelő országra való nagy fontosságát. Hanem részünkről igen kedvesen vettük volna, ha nem csak az egyetlen Hradek képviselné a sorozatban a földmives iskolákat. A gazdaság különböző ágainak emelésére pedig mult évben összesen 108,400 frt lett előirányozva, mely összegből az oroszlanýrész a gazdasági egyletek czéljainak előmozdítására, kiállítások és versenyekre 20,000 frt és mezőgazdasági oktatásra 26,500 frt lett kítűzve. Így tehát a gazdasági szakoktatás költségei tulajdonkép 163,800 frtra mentek. Ezen 26,500 frtból is azonban csak ismét egy igen kis és aránytalan részt látunk arra a czélra fordítva, — 1200 frtot, — mely által véleményünk szerint miután még földmives iskoláink sincsenek, a nép között az okszerű mezői gazdasági elveket, tanokat leginkább terjeszteni lehetne. Értjük a gazd. vándor tanárokat — természetesen értve gazdasági vándor tanárok alatt, oly elméletileg és gyakorlatilag egyiránt képesített gazdákat, minőket e pályán a mivelt külföldön találhatni. Különbben pedig igen ohajtanók, hogy ha emez utóbbi összegnek, mely a

gazdaság különböző ágai emelésére lett irányozva — hovaforfordítását részletezve a nm. miniszterium a nagy közönséggel tudatná — hogy alkalmunk volna egyrésztől láthatni, valjon az egyes ágak valódi fontosságukhoz mért arányban részesültek-e ama összegből a segílyben, más részről pedig, hogy figyelemmel kísérhessük, valjon idővel mily eredményt fognak majd eme segílyezések eredményezni.

Piaczi árak.

Kolozsvár 1872 január 15-ki hetivásár árjegyzéke. Nagy vékával: tisztabuza 2 frt 90 kr., elegybuza 2 frt 40 kr., rozs 2 frt, zab 85 kr., törökbuza 2 frt, fuszujka 3 frt, pityóka 1 frt 30 kr, egy kövér pipe mellesztetlen 2 frt, egy rideg pulyka 2 frt 50 kr., egy pár csirke 80 kr., egy font marhahus 20 kr., egy font sertéshus 21 kr., egy font szalonna nyers 36 kr., ó 48 kr., egy font háj 44 kr., egy kupa szürt zsír 1 frt, deszka párja 1 frt 20 kr., egy hosszú öl fa 24 frt, három tojás 20 kr.

TARTALOM: Szerkesztői szó. — Pancsolás. — Mész nap-tár I. december. **Társalgó:** Vándorgyüleink érdekében. — Szőlőszeti és borászati szakosztály. — Küküllőmegyei gazd. egyesület. — Az 1873 május 1-én megnyilando bécsi világkiállítás beosztása. — Belföldi lapszemle. — Könyvismertetés. — Egyveleg. — Piaczi árak. — Hirdetések.

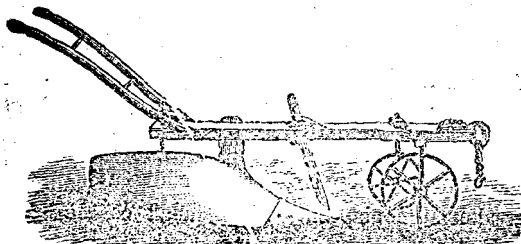
Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

(1)

(1—6)

GUBITZ ANDRAS gazdasági gépgyára.

A rövid időn beköszönő tavaszi munkaidény alkalmából bátor vagyok a t. gazdaközönség szives figyelmét gyáram készítményeire általában véve ezennel felhívni.

Különösen ajánlom a t. gazda közönségnek a *czélszerű és szilárd szerkezete által*, magának jó hirnevet szerzett **eredeti Gubitz ekéket** (öntött fejű eke aczél szántóvassal 14, 16, 18, 20, 22 és 24 frt, vert vasekék aczél szántóvassal 22, 24, 28 frt). **Magtakarókat** (22 frt), **kapáló** (18 frt) és **töltőgető ekéket** (24 frt), **Howard-féle** (40 és 60 frt) és **Skótt boronákat** (28 frt) **mélyítő ekéket** (24 frt) s **kettős ekéket** (28 frt) stb.

Képes árjegyzékkel megkeresésre mindenkinek bérmentve szolgálok.

A megrendeléseket kérem *Gubitz András gazdasági gépgyárának Pesten Lipótutca 41 sz. czim alatt* tenni meg, s azoknak gyors és pontos teljesítését mindenkor kötelességemnek egész tisztelettel

Gubitz András özvegye.